

Zprávy z České

Příloha

O lese a myslivosti

s Františkem Mrázkem

Asi se nenajde člověk, který by si alespoň někdy nezašel rád do lesa. Jakoby to byl úplně jiný svět, kde můžeme vypnout od svých starostí, nasávat s čerstvým vzduchem i poklid přírody, poslouchat zpěv ptáků, při troše štěstí pozorovat zvěř nebo se jen tak svalit někde do trávy a tiše žírat do korun mohutných stromů... Ale zároveň se najde asi jen málo lidí, kterým se les stane tak velkou životní láskou jako Františku Mrázkovi. I když dnes už v něm netráví každý den a jak říká, síly na stáří ubývají, jako když na podzim prší ze stromů listů, stále ho to v lese baví a myslivce v sobě nezapře. Hned na úvod mi klade na srdce, co je důležité uveřejnit. A tak mu rovnou předávám slovo. Sepsal si pěkné povídání k červnu – měsíci myslivosti:

Již po dobu několika desítek let je měsíc červen prohlašován za měsíc myslivosti a ochrany přírody. V této době je v lese nejkrásněji. Stromy jsou oděny do krásného šatu svěže zeleného listů a jehličí, na lukách a v okolí vod rozkvétá spousta pestré barevné květy. Kouzlo celé přírodě dodávají časně ráno kapky

rosy, které se třpytí na trávě jako diamanty. V měsíci květnu a červnu se rodí většina mláďat zvěře i ptáků: srny kladou malá tečkovaná srnčátka, rodí se i druhá generace zajíčků a divokých králíčků. Líhnou se bažantí kuřátka i spousta užitečného ptactva. Na řekách, rybnících i vodních tůních můžeme spatřit kachnu, která bedlivě střeží neposedná kachňátka. Vzácněji se vám může podařit spatřit rodičovský pár labutí nebo divokých husí, doprovázený ochmýřenými housátky.

Při toulkách přírodou bychom měli vstupovat do lesa, polí a luk jako do posvátného chrámu. Měli bychom se chovat ohleduplně nejen vůči zvěři, ale ke všemu živému, ať už k ptákům, ježkům či žabám, rostlinám i keřům a stromům. Myslivci se proto každoročně, nejen v červnu, měsíci myslivosti, obracejí na všechny spoluobčany, mládež i dospělé. Važme si přírody, chraňme její obyvatele. **Chovatelé psů, nepouštějte své čtyřnohé miláčky volně pobíhat po honitbách.** Uvědomte si, že stačí, aby pes vyrušil hnízdící bažantí slepici nebo divokou kachnu a celá snůška je zničená! Bažantí slípka nebo husa se na hnízdo nevrátí. Narazíte-li při toulce přírodou na malé srnčátko, zdánlivě opuštěné, nehlad'te je ani je nenoste domů nebo na záchranou stanici. Takové mládě obvykle přes veškerou lidskou péči uhynie. Budete-li se v přírodě chovat tiše a ohleduplně, ona se vám odvděčí nezapomenutelnými zážitky.

Všem chápavým a rozumným návštěvníkům přírody bych chtěl za náš myslivecký spolek poděkovat.

S těmi volně pobíhajícími psy je asi velká potíž, že?

Zvláště v tomto období, kdy všichni potřebují klid k výchově mláďat. Ale i během celého roku. Lidi si to neuvědomují, myslí si, že když jejich pes nic nechytí, tak neublíží. Opak je pravdou, zvěř se vyděsí, bezhlavě prchá, může vběhnout do frekventované silnice, bývají z toho i těžké nehody. Zrovna nedávno se stala jedna na svitavské u sokolovny, zavolali mě k tomu. Dvě rozbitá auta, srážka se srnkami. Nejprve jsem viděl jen dvě mrtvé srny, až v policejním autě (kde jsem strávil kvůli zápisu tři čtvrtě hodiny) mi povídají, že tam vzadu leží ještě jedna, to byl srnec. Jedna srnka byla úplně rozježděná, druhou jsem vyvrhl, začaly z ní padat malinká srnčátka, to nikomu nepřejí vidět. S Lumírem (Vojtou) jsme pak vyvrhli i posledního srnce. S největší pravděpodobností je tam zahnal právě pes.

Ještě těžší bývají srážky s divočáky. Pamatuji si, jak se kdysi na silnici od Ivanovic srazili s velkým prasetem nějakí Poláci, ti to málem nepřežili. Pod obalovnou zase

velký kňour odepsal tři auta. Pokud jde o prasata, tam je volné pobíhání psů obzvlášť nebezpečné, to by si měli jejich majitelé uvědomit. Protože rozzuřená bachyně chránící svá mláďata vašeho čtyřnohého miláčka bez problémů roztrhá...

Máte vůbec šanci proti volně pobíhajícím psům nějak bojovat?

Nezodpovědným majitelům hrozí pokuty, za stržení srny psem to je 10 000 Kč. Záleží, jak závažnému incidentu dojde, pokud se ukáže, že to bylo cílené pytláctví, hrozí až dvouletý trest. Ve spolku máme i právníky, ale vždy je lepší, když se podaří škodám předejít. Mnoho lidí si třeba myslí, že když vypustí psa na pole a ne do lesa, je to v pořádku. Tak to je naprosto špatně. V poli může vyděsit zvěř stejně dobře jako v lese.

Jenže musím říct, že někdy mám obavy ze střetu s divočáky, i když psa nemám. Z Horky vedou na pole hotové dálnice, les je rozvrtaný, jak to nepamatuji. Prasata v Horce jdou slyšet i dolů na cestu a v Hoře jsem potkala kance i stádečko se selátký, našťástí v dostatečné vzdálenosti. Jak se vlastně chovat, když narazíme na divoké prase, nebo dokonce bachyni s mladými?

Nejlepší je být v klidu, zůstat stát, třeba zakašlat. Prase nemá zájem se s vámi střetnout, pokud se necítí vyloženě ohroženě. Takže když zůstanete v klidu, s největší pravděpodobností po chvíli odejde. Horší je, pokud se vám vytrhne pes. Pak to s ním může dopadnout opravdu špatně.

V Horce a na té vaší straně jsou divočíci skutečně přemnožení, ale tam já s flintou nesmím, není to naše honitba. To je totiž problém – zvířata do lesa patří, ale musí se udržovat v určitém rozumném počtu, to si hlídáme. Kde se to nedaří, třeba ve Křtinách, kde jsou rozlehlé lesy a myslivci pak ztrácejí přehled, prasata jdou do polí na žír a jsou z toho velké škody. Měly by být tak dvě bachyně na 10 hektarů, pokud se to takto udržuje, není problém. Dnes to došlo tak daleko, že divočíci nejsou hájení ani v době vyvádění mladých. Nikdo z nás by ale po bachyni se selátký nevystřelil.

Jakou oblast vlastně máte na starosti?

Náš myslivecký spolek se jmenuje Paseky-Jehnice a staráme se asi o 900 ha lesa v okolí České, Ivanovic, Lelekovic, Podlesí, Jehnic a Ořešína. Dohromady máme 32 členů (přibrali jsme i Kuřimáky, kteří žádný spolek nemají) a 5 čekatelů na členství. Z České jsme tu čtyři myslivci – Rost'a Vermouzek, kluci Kuchtovi a já, Lumír Vojta už je Lelekovičák, bydlí za dráhou. Každý má na starosti určitou část lesa, jak jsme si to sami rozdělili, já mám Březinu a půlku Babího lomu. Chodím se ale podívat i do jehnických lesů, všude... jako předseda revizní komise bych měl mít přehled.

Chata Koukalka u Jehnic

Ta chata pod Babím lomem je vaše?

Ne, my máme základnu v Jehnicích za pilou, na chatě Koukalce. Nepatří našemu spolku, máme ji ale dlouhodobě pronajatou od bratří Rinchenbachových, kterým patří i lesy kolem. Takže jim zase na oplátku pomáháme brigádami, třeba teď, když je přemnožený kůrovec. Chata je na krásném místě uprostřed lesa, na velkém volném prostranství. Dřív jsme tam pěstovali jetel, teď je tam tráva, takže když pořádáme den pro děti, mají tam ráj. Můžou si běhat jak chtějí, natrhat si jahody, kterých je tam plno, svézt se na bryčce tažené koňským spřežením, zastřílejí si ze vzduchovky, luku i z praku. Zblízka si můžou prohlédnout živé dravé ptáky i ulovené trofeje, bývají zde ukázky práce loveckých psů. Chata je výborným zázemím pro naše schůze i další akce. Přistavěli jsme velkou pergolu, takže se tam při různých příležitostech už pohodlně vejde dost lidí. Mívali jsme tam i zabíjačky, ty bývaly výborné, teď byla kvůli zprísňeným předpisům dva roky přestávka, ale letos bychom ji už zase měli mít. Zaštítí nás obecní úřad v Jehnicích, který nám i tak vždy přispívá.

Předseda J. Kačírek a F. Mrázek

Chatu jsem na pozvání p. Mrázka navštívila o dětském dni a musím potvrdit, že je na krásném místě a má atmosféru, dýchá starobylostí i tím, jak to tam stále žije...

Předseda spolku pan Kačírek vysvětluje: „Každý z nás sem vždy něco donese, takže stěny jsou už přeplněné trofejemi, fotkami, obrázky, diplomy... Chata má opravdu bohatou minulost. Určitě tu stála už v r. 1920, ale pravděpodobně ještě o dost dříve, když jehnický pivovar spotřebovával hodně dřeva a bylo třeba sázet nový les – bydleli tu totiž dělníci lesních školek. Takže je tu i kuchyňka se sporákem, krb jsme si přistavěli.“

I když chata není největší, celý areál je rozlehlý a lidé pohodlně sedí i venku na lavicích u stolů. Někteří si na ohništi opékají špekáčky, jiní dávají přednost cigáre z udriny. Malí i velcí návštěvníci jsou zjevně spokojení, z vyparáděných koníků a jízd na bryčce jsou děti přímo nadšené. Navíc se zde dozví i přiučí mnoho užitečného a zajímavého.

Předseda Jiří Kačírek vede v Jehnicích i kroužek mladých myslivců. Zrovna koncem května se na Koukalce utkali zdejší mládežníci v soutěži o Zlatou srnčí trofej (ce-

J. Barták, M. Baumann a J. Juran

lorepubliková myslivecká soutěž pro mladé). Snaží se zde vychovávat drobtinu k pěknému vztahu k přírodě a především v dětech vzbudit opravdovou lásku k lesu. Protože těch, kteří by si zašli jen občas zastřílet, je mezi mladými dost, ale když je třeba něco obětovat a přiložit ruky k dílu, už je to horší. Jak říká pan Mrázek, jeden čas prý myslivcům říkali ozbrojení brigádníci, protože neustále chodili jen na samé brigády. To už bez opravdové lásky k lesu nejde.

A jak jste se vlastně vy sám k myslivosti dostal, pane Mrázku, za vašeho dětství asi kroužky nebyly, že?

To jsem byl ještě kluk, tenkrát jsme ještě bydleli v Lažanech. Sestra se provdala do Lhotky na hájenku. Její muž byl myslivec, jeho tatínek hajný a já jsem u nich trávil celé prázdniny a volné dny. Tam jsem k tomu přičichl, od starého hajného jsem se učil poznávat les, pozorovat, co se v něm děje, ale zároveň se o něho i starat. Do Závisti jsme vždy zašli k nadlesnímu pro práci a pak už jsme

chodili po lese a dělali vše, co bylo třeba. Razítkovali jsme klády, před Vánocemi zastříhávali stromky, aby je lidi nekradli, učil jsem se zacházet s flintou, to se mi hned zalíbilo.

Kdy jste se přistěhovali sem, do České?

Když jsem chodil na učňák, v padesátém šestém, sedmém roku. Tady jsme se pak s klukama v lese něco navyváděli. S tvým otcem Vilémem (Pavelkou) a Honzou Grumlovým jsme chodili se švicgumami do Horky na veverky. Honzovi se jednu podařilo sundat, nadšeně si ji strčil za košili – ten nadával! Veverka byla plná blech. Nebo jsme vždycky před muzikou chodili s Vilémem taky s prakem na bažanty. Střelili, oškubali a upekli jsme si jednoho, abychom se před muzikou řádně posilnili a dlouho vydrželi. A aby nám to dobře zpívalo, vysrkli jsme k tomu syrové vajíčko. To byly časy.

Jak to tak poslouchám, u vás dobře platí pořekadlo, že z pytláka je nejlepší myslivec! Vzpomenete si ještě na nějakou povedenou historku z mládí?

Těch by bylo hodně, všechno se ani publikovat nedá. V lese jsme byli jako doma. Pod skálou ve Hluku jsme mívali bečky, když bylo potřeba zapít nějakou významnou událost. Jednou nám po tom pivu nějak vytrávil. Nedaleko bydleli Vinklárkovi, ti měli slepice a spásný nápad byl na světě. Nějaké jsme chytili a rozhodli jsme se, že si je uděláme po cikánském způsobu. Obalili jsme je v blátě a strčili do ohně. Ráno jsme se hladově vrhli na slepice – písek nám vrzal mezi zuby, a jak byly tuhé! Ještě dnes mě bolí panty, když si na to vzpomenu, do večera jsem nemohl kousat!

Po honu

S těmi slepicemi to ještě mělo dohru. To se mi ve Vojtově zmole podařilo ulovit vůbec první lišku. Bylo to v zimě, na sněhu, hrdě jsem ji pak nesl do hospody, abych svůj úlovek oslavil. Seděli tam také Vinklárkovi a paní Vinklárková, jak vidí lišku, celá nadšená volá: A to je tá sviňa, co nám zežrala teďké ty slepice, Frantiku! – a už jsem měl na stole kořalku. Samozřejmě jsem ani necekl, kdo má slepice ve skutečnosti na svědomí. No dneska už to můžu provalit, všichni už jsou nebožtíci. Musím se smát, vždycky když si na to vzpomenu.

Ale přece jen mě jeden trest neminul – liška se mi zapařila. To jsem ještě nevěděl, že ji musím hned vyvěsit, a položil jsem ji v hospodě na zem vedle sebe. Tak bylo po krásném kožíšku.

Kdy jste od takových „lišáckých“ kousků přešel k vážnému zájmu o myslivost?

Já jsem se o myslivost začal vážně zajímat už hodně brzy. S klukama jsme blbnuli, ale já jsem zároveň pokukoval po myslivcích, už tehdy jsem chodil nahánět na hony. Po vojně jsem se přihlásil na mysliveckou školu, rok jsem chodil o sobotách a nedělích na Lesnickou fakultu, při práci a při rodině, celkem 100 hodin, bylo to docela náročné studium. Ale ještě dnes z něho čerpám, a i když se některé věci už změnily, stále rád nahlédnu pro radu do knih, které jsem si tehdy pořídil. Po studiu následovala roční zkušební doba, kdy jsem se zaučoval přímo mezi myslivci. Ještě jsem musel zvládnout střelecké zkoušky v Soběšicích a pak teprve jsem mohl udělat závěrečné myslivecké zkoušky, z osmi předmětů. Úspěšně jsem je složil v roce 1971. Po zkouškách jsem byl přijatý jako adjunkt, ještě 5 let jsem čekal na členství.

A pasovaný na myslivce jste byl při těch zkouškách?

Slavnostní obřad pasování se uskuteční až po zkouškách, po ulovení prvního srnce.

S manželkou Lídou

To by mě nenapadlo, že stát se myslivcem je tak náročné...

Myslivost je krásný, ale náročný koníček. Zabere strašně moc času i dost peněz, vůbec si nedovedu představit, že bych měl začínat v dnešní době. Moje žena si se mnou taky užila. Doma hromada práce, měli jsme rodinu, do toho jsme stavěli, já buď v práci, ve škole nebo v lese...

Chodila s vámi taky někdy do lesa?

Jednou jsem ji vzal na čekanou, nahoru nad Slavičkův mlýn. Byl zrovna burčák, sedli jsme si s flaškou na pařez blízko pole s jetelem, bylo to hezké. Najednou jsem uviděl srnce, opřel jsem flintu o strom, řekl: nelekej se! a prásk, srnec ležel. Jenže v tu chvíli bylo po náladě, když ho viděla, začala mi nadávat, bylo jí ho líto. Ona ani zvěřinu moc nejí.

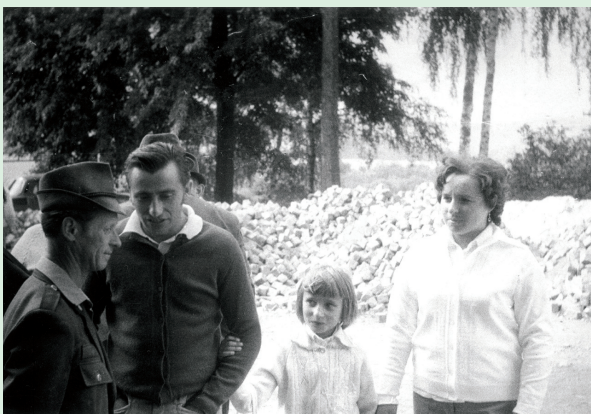
To jste měl i po burčáku tak dobrou mušku?

Tehdy jsem si to mohl dovolit, ještě se to tak nehlídalo, dnes si ani na honu nemůžeme dát svařák pro zahřátí, mohl by z toho být velký malér. Ale nepamatuji si, že by se kdy něco stalo, že by došlo k nějakému neštěstí, o kterých je dnes přes všechny zákazy

co chvíli slyšet. Tehdy jsme taky bývali jiná parta, bylo v tom víc poctivosti, lidé pro myslivost žili. Změna nastala, když se přemnožili divočáci. Jejich lov začal být výhodný, každý si pak chtěl něco nahrabat, měnily se motivace, proč se lidé k myslivcům dávají.

V lese je hromada práce a těch, kdo jsou ochotní se zapojit i do ní, není tolik. Na jaře musíte pořádně uklidit, důkladně vyškrabat a vyčistit krmelce, vyvápnt i kvůli desinfekci, opravit, co je poškozené. Pak se připravuje kr-

mivová základna. Seno, jetel, kaštiny, žaludy, jádroviny (pšenice, ječmen), cukrovka. Vše musí být hotové do podzimu, v listopadu na sv. Martina musí být založené krmelce. V zimě se chodí krmit, kontrolovat krmelce (chovatelé ovcí nám třeba kradou sůl pro zvířata). Zamlada jsem každý den po práci nabalil ruksak a už jsem mašíroval na Paseky, přikrmovat. Ale mě ta práce v lese bavila, a kolik jsme při ní užili srandy! Byli jsme dobrá parta a nejvíc zábavy je stejně při práci, já jsem se práce nikdy neštítil.

S hajným Bartákem, dcerou Jitkou a manželkou Lídou, Vranov 1975

Kdo vás vlastně zamlada zaučoval?

V těch 70. letech, kdy jsem začínal, tady v České byli jen Míla Baumann, Josef Maloň a Staňa Kyselák. Taky tvůj děda, ale ten jezdil jinam (s brněnskými myslivci k Hodonínu u Kunštátu). Ještě pamatuji Štěpána Zavřela naproti hospody, taky Brůžičku, ale ti už byli tenkrát staří. Mě zaučovali ti tři, Míla, Josef a Staňa, na ně nikdy nezapomenu.

S Mílou jsme taky jezdili ke Kaňům do Šitbořic na hon. Pan Kaňa dřív bydlel v České, pak se ale odstěhovali. Ten občas zatelefonoval: Mílo, potřebuju dřevo, vem si s sebou kamaráda a přijďte na hon! Míla, aby neusnul na traktoru, tak hned za mnou. Nasbírali jsme dřevo a ve 4 hodiny ráno (abychom nepřekáželi provozu) vyrazili na traktoru s vlečkou do Šitbořic. Kaňová nás vítá v noční

S hajným Bartákem a srnečkem Bombíkem. S Bombíkem byly později problémy, útočil na turisty na Babím lomu.

košili: Chlapci, vy už jste tady! Tak nám hned dala tvarohové buchty a svařák. Pak byl kruhový hon a po něm zase buchty a svařák, pro celý regiment toho měli napečené. Po honu bývala vždy výborná zábava, sdíleli jsme navzájem svoje zážitky, ženské nám hned uvařily bažantí polévku. Kromě Šitbořic jsme jezdili taky do Trstěnic a kolem Pálavy, všude je tam pěkně... Družbu jsme zase jako sdružení měli s Chrlicemi, navštěvovali jsme se navzájem, to bývalo taky bezvadné. Tam jsem od jednoho staříka (no, možná byl mladší než já dnes) ochutnal snad nejlepší meruňkovici, kterou jsem kdy měl na jazyku.

Vy máte skvělou mušku. Jak se vlastně střelecky připravujete?

Na začátku sezóny máme v Tišnově zástřelné – každý vyzkouší, jak mu to nese, jestli třeba s kulovnicí někde nepraštil, aby pak jen marně nečekal a nestřílel pánubohu do oken. Pak taky míváme střelecké soutěže, ty bývají na střelnici Na Pastviskách u Závisti. Střílí se na asfaltové holuby, dvě kolečka po 14 holubech – trap a parkur – a musím říct, že doteď jsem vždycky stál na bedně. Na nedalekém Jižním portálu bývá po soutěži zakončení, griluje se, popijeme, zazpíváme si. Je tam hezky, u rybníka, teče tudy potok Lubě, v tom jsme se zamlada něco nachytali! Šli jsme potokem a chytali pstruhy pěkně do ruky, dnes už by mi to asi nešlo.

Co se dá všechno u nás ulovit, jak často pořádáte hony doma?

Vždycky jednou do roka, co ulovíme, z toho jsou pak ceny do tomboly na náš myslivecký ples, který každoročně v sokolovně v České pořádáme. U nás lovíme hlavně prasata, něco srnčího a zajíců, bažanty, občas divoké kačeny. Žijí tu i jeleni s laněmi, ty nestřílíme, zatoulají se k nám mufloni, máme tu lišky, jezevce... Srn nám ale ubývá (taký kvůli úhynům na silnicích), takže je lovíme jen málo, slabé kusy, které se nehodí do chovu. Než člověk vyštělí, musí přemýšlet.

Ten ples má u nás opravdu už velkou tradici, jen nevím, co bych si třeba s takovým divočkem počala, kdybych ho vyhrála?

No je fakt, že obvykle to pak zase odskáču já, protože se na mě lidi se svými výhrami bezradně obracejí. Ale ples bývá velice úspěšný, sokolovna k prasknutí a my si aspoň vyděláme díky tombole na krmivovou základnu. Sál

U Mrázků v předsíni – skoro jako na Konopišti...

S dcerou Jitkou na mysliveckém plese, 2002

bývá krásně vyzdobený chvojím, do tomboly kromě úlovků nakoupíme i řadu dalších cen, na které se skládáme, něco dostaneme od sponzorů. Minule jsme měli pozvanou Brťovskou šestku, kvůli nemoci přišli jen tři, hráli taky pěkně a ještě jsme ušetřili. Kromě skvělé zábavy je totiž ples jedním z mála zdrojů, kde můžeme získat finance pro svoji činnost.

Za svůj myslivecký život nasbíral pan Mrázek nepřehledné množství vzpomínek.

To je pěkné, že udržujete s takovým úspěchem i kulturní činnost, k životu na vesnici to patří...

Snažíme se udržovat pospolitost, aby se z naší činnosti nevytratilo to pěkné, co nás spojuje... Často spolu slavíme narozeniny, chystáme zájezd. Teď měl třeba hajný Barták z Lelekovice u nás v sokolovně velikou slávu – oslavil neuvěřitelné devadesátiny. Je to pěkné, když se při takových výjimečných událostech můžeme sejít všichni, kteří máme blízko k přírodě, máme rádi les a myslivost.

A já děkuji za pěkné povídání! Lovu a myslivosti zdar!

Daniela Hrušková

